„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
шест пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију.
А РУКОПИСИ
уредништву „Бранка“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску Србију, Црну Гору и др. стране земље

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11.50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова

Уредништво и администрација „Бранка“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 36 | У Новом Саду, у недељу 19. фебруара (3. марта) 1912. | Година XXVIII

Италија и међународно право.

Ономе, што је Италија започела са ратом против Турске, ради Триполиса, не могу се последице догледати. Види се само толико, да се Италији праве свакојаке сметње, да своју убојну снагу не узмогне развити онако, као што треба и као што би она желела. Европске велесиле се боје, да би се из рата Италије против Турске развили догађаји, који би могли повући и друге велесиле у рат, а у првом реду да би са ратом Италије против Турске могло доћи на површину решење *балканскога питања*. С тога велесиле настоје, да се убојна снага Италије са својом флотом не развија у Јадранском и у Егејскоме Мору. Али је Италија са ономадашњим бомбардовањем *Бајрута*, који лежи на обалама Мале Азије, показала, да се она у рату са Турском не може ограничити на Африку и на Триполис, него да је принуђена чинити оно, што је по међународном праву сасвим оправдано, наиме да шкоди свом непријатељу свугде, гдегод може, наравно не на туђем, него на земљишту оног непријатеља, с којим води рат. Још се пребацило Италији, да је баш бомбардовањем Бајрута прекршила правила међународнога права.

Што се тиче овога последњега, то је ово пребацивање сасвим неоправдано. Ратна управа Италије дознала је, да у бајрутском пристаништу има две турске ратне лађе. Баш је по међународном праву сасвим оправдано, шта више спада и у дужност ратне управе, да одстрани такове ратне лађе, које би могле у рату да сметају, шта више да извесним изненадама нашкоде вођењу рата. Италија је у том погледу сасвим правилно поступила. Кад су италијанске ратне лађе дошле пред Бајрут (главну варош Сирије), позвао је италијански заповедник турског заповедника, да преда турске ратне лађе, и ово је јавио турском валији с тим, да ће, ако се у извесну року турске ратне лађе не предаду, италијанске ратне лађе отворити паљбу против турских лађа и против непријатељских утврда. Турске лађе нису се предале те су онда италијанске ратне лађе за кратко време *потопиле* турске ратне лађе, па је пало неколико бомби и на неке утврде па и на валијин конак. Иначе италијанске ратне лађе *нису* бомбардовале Бајрут, већ су, пошто су извршиле своју сврху, да потопе турске лађе и њихову посаду, отпловиле на другу страну.

Наводи се, да италијанске ратне лађе нису по међународном праву смеле бомбардовати Бајрут, јер да Бајрут *није* ратна лука, већ трговачка варош. Али међународно право *не зна* за такву разлику, чим се ма и у трговачком пристаништу налазе ратне лађе.

Истина, да је Бајрут трговачка варош са близу 150.000 становника, па у том Бајруту има неизмерно много више европских, особито француских капитала, него турских. Али кад је тако, онда турска војна управа није требала да ставља турске ратне лађе у то трговачко пристаниште. Но и иначе по међународном праву, ако захтевају стратегијске сврхе, може се и трговачка варош бомбардовати.

Како рат међу Италијом и Турском ставља у опасност европски мир, то се у овај мах иницијативом Русије воде преговори међу велесилама, да дође до мира међу Италијом и Турском. Но баш по међународном праву нема средстава, да се која независна држава присили на мир, осим опет ратом. По нашем убеђењу Италија, пошто је свечано прогласила анексију Триполиса, не може никако одступити од те анексије. Италија је данас *велесила* па то би била највећа срамота за Италију, кад би пристала на мир без Триполиса. Ми држимо, да велесиле, које хоће да посредују за мир, не могу ни помишљати на то, да може бити мира без анексије Триполиса. Пре би посредовање за мир имало тога смисла, да Турска уз извесну материјалну *оштету* пристане на анексију Триполиса Италији, као што је то било са анексијом Босне и Херцеговине. Али Турци и Араби, пошто су се упустили у крвави рат са Италијом те су за тај рат фанатизовани па имали испрва и неких успеха, не ће никако пристати на то, да Триполис уступе Италији, и то тим мање, што знају, да у Немачкој и Аустро-Угарској имају некога наслона против Тројног Споразума, против Русије, Француске и Енглеске.

Италија са своје стране не може никако напустити Триполис. Француска и Енглеска су заузеле обале Средиземнога Мора. Енглеска има Египат, Француска Алжир, Тунис а сада већ и Мароко. Дакле само Италија, као велесила, која има својих животних интереса у Средиземноме Мору, да не може заузети један део обале Средиземнога Мора!

Непријатељи Италије хоће ствар са Триполисом тако да представљају, као да је рат Италије против Турске ради Триполиса *права отимачина*. Од куд — кажу — долази Италија да *отима* Триполис од Турака и Араба? У том погледу су Турци и Араби у највећој мери огорчени и фанатизовани. Али зашто ти Турци и Араби нису у тој истој мери огорчени и фанатизовани против Енглеза и Француза, који су истим начином, којим Италијанци хоће сада да дођу до Триполиса, већ давно дошли до тога, да су добили Египат, Алжир, Тунис и сада Мароко? Нека изволе Турци и Араби водити рат против Енглеза и Француза! Енглеска у Индији, односно у Азији, има под собом преко **303** милијона мухамеданаца, који данас са највећом помпом дочекују енглескога краља као цара Индије, те су сасвим задовољни са енглеском владавином. Што се не дижу Турци и Араби, као мухамеданци, против енглеске владавине у Индији?

То је оно, што европска цивилизација има сасвим друго мерило за народе у Азији и Африци. Пре енглеске владавине у Индији морале су удовице умрлих мухамеданаца бити спаљиване, па је било много и других сличних варварстава, које су Енглези укинули. Па су се пре енглеске владавине у Индији индијски кнезови и великаши крвавили међу собом на најстрашнији начин. Једном индијском великашу није то било ништа, потући на најварварскији начин стотинама војника свога противника. Све је то престало. А шта да кажемо за турско господство у Европи? Није ли отимање *српске царевине била мало већа отимачина*, него што је тобожња отимачина Италијанаца у Триполису? Српски народ за неких пет стотина година, све од Косова, био је прави *мученик* турскога господства. Крвави ратови са Турцима на Балкану нису ни били прави турски ратови, већ ратови Срба и Хришћана против српских *ренегата*. Управо су Срби и ти ренегати водили ратове међу собом, крв је водила рат против своје рођене крви.

Данас се Италији не може замерити рат против Турске. Она тај рат води како за своје интересе на Средиземном Мору, тако и у интересу европске цивилизације.

О томе, да би Италија пристала на какав мир *без* Триполиса, не мо-

ЛИСТАК.

М. К.

Преглед савремене српскохрватске књижевности.

III. *Драмашичари.*

Да је драма одиста најтежа врста поезије, види се врло добро и у српскохрватској књижевности, која има најмање добрих дела у драмској поезији. Јер, док је романтизам шездесетих година дао нашој књижевности много добрих лиричара, а социално-реалистички покрет осамдесетих година много добрих приповедача, оба покрета скупа дали су само неколико драматичара, и то сасвим осредње вредности. Данас се може у српскохрватској књижевности констатовати леп и пријатан факт: — у последње и најновије време осећа се код нас врло жив и интенсиван рад на драмској поезији. И као што савремена хрватскосрпска књижевност све више и све боље задовољава давнашњу и велику жељу да се створи роман српски, тако се и дуго очекивана драма данас све више и више негује, тако да се код нас почиње стварати обилна драмска књижевност и појављивати прави драмски писци. И заиста, за последњих десет-петнаест година написали су савремени наши драматичари скоро исто онолико добрих дела колико сви остали драмски писци XIX. века заједно. Затим, Матица Српска у Новом Саду успела је да за кратко време награди пет драма, такође и Српско Народно Позориште у Београду, на чији је последњи драмски конкурс стигло 38 драмских дела. Додавши овоме, напослетку, да многи приповедачи и лиричари од великог гласа прилазе драми (Станковић, Ћипико, Шантић и други), види се сва велика бујност рада на нашој драмској књижевности, и лако је из свега закључити с коликим се интересовањем и надом прати развитак и деловање наше драме.

Али, на жалост, савремена хрватскосрпска драма квалитативно не задовољава. И ако плодна, наша савремена драма је најслабија од свих литерарних врста у савременој нашој књижевности. Од свих многобројних данашњих драматичара српскохрватских свега њих двојица-тројица стоје на оној висини на којој су наши најбољи лиричари и приповедачи. Јер, наша савремена драма и не приказује и не решава оне проблеме нашег социалног и индивидуалног живота, које тако лепо обрађује наша лирика и приповетка. Али ипак, наша драмска књижевност напредује, усавршава се, и за кратко време ће се моћи говорити о хрватскосрпској драми као и о осталим родовима књижевним, а можда чак и више. Јер, већ савремена наша драма почиње добивати европски глас: И. Војновић се успешно даје на страним позорницама, а „Пожар страсти“ Јосипа Косора стекао је похвалу и признање Пшибишевског и Х. Бара, и даваће се на немачким позорницама. А наши најмлађи драматичари, студирајући модерне европске драмске писце и угледајући се на њих, и ако недовољно оригинални, све дубље улазе у проблеме нашег националног и социалног живота, и нашег индивидуалног карактера.

Најбољи савремени хрватскосрпски драматичар је *Иво Војновић* (рођ. 1858.). Успешно отпочевши са новелом, он се потпуно одао на драму, и ту створио врло добра дела. Од свих данашњих драматичара наших Војновић је најмоднији, највише уметник, најбољи психолог, и у његовим драмама има највише праве локалне боје. Веома културан, велик артист, аристократске крве и демократских осећаја, Војновић је, као ниједан наш писац, умео високо, лепо и хармонично спојити национализам с космополитизмом. Отуда је он створио нов национални и потпуно модерни уметнички стил у српскохрватској књижевности. Рођен у Дубровнику, Иво кнез Војновић има у својим делима сву отменост некадашњих дубровачких аристократа. Војновићево најбоље дело, „Дубровачка трилогија“, црта ванредно лепо и фино, с пуно патриотизма и резигнације, носталгично умирање и пропаст славног и културног нашег Дубровника. Тим својим делом Војновић је најбоље од свих писаца изразио мирисну »душу Дубровника«. Уз велико и топло учешће свих Хрвата и Срба, Војновић је лане прославио двадесетпетогодишњицу свога плодног уметничког рада. Превођен је на чешки, шведски и мађарски.

Један од најплоднијих драматичара српскохрватских јесте *Драгу-*

же бити ни разговора. Италија води данашњи рат у том уверењу, да у-једно чини услуге европској цивилизацији, и то као цивилизована држава, те није истина, да она прекршава правила међународног права.

Народи на Балканском Полуострву свеједнако упиру своје очи на Италију, не би ли једном рат пренела на Балканско Полуострво, како би тим народима засјало сунце слободе и ослобођења.

Италија из данашњега рата може црпсти науку, да се има што пре ослободити свога кривога положаја у Тројном Савезу.

△

Прилике у Србији.

— Један забрањен чланак. —

Пре неки дан, кад смо у „Бранику“ критиковали послове београдских пријатеља и протектора новосадских радикала, пронашла је новосадска радикалска пачавра, да „Браник“ грди — Србију! И ту лаж и клевету споменута пачавра понавља. Слично »Заставиним« дрипцима мисле и прекосавски радикали, који хоће да угуше сваки слободнији суд о данашњим приликама у Србији, јер је тај суд врло неповољан по радикалске „усрећитеље“ краљевине Србије. Тако је и независни, угледни београдски »Трговински Гласник“ у своме 30. броју донео уводни чланак под насловом: »*Овако се не може даље*« и београдска полиција је *забранила* тај број тога озбиљнога српскога листа, који је узвишен над свима партајама. Али суд *није одобрио* ту реакцијонарско-радикалску забрану и тако је тај чланак изишао у 33. броју »Трговинскога Гласника«, а гласи:

„Има питања, која спадају у *нашу* особиту дужност да о њима говоримо, и као родољуби и као непристрасан орган независнога грађанства, на који никакве политичке ни личне сврхе немају утицаја, него једино *опште српско добро*.

Прилике и појаве, које се дешавају на престоном врху наше државе и око њега, чине тако једно питање, што нам се као дужност намеће, коју морамо родољубиво испуњавати, ако нећемо да заслужимо уместан српски прекор.

Све наше унутрашње, спољашње и суседничке прилике такве су природе, да је према њима у Србији најподеснији облик владавине *уставна монархија*.

По себи се разуме, да подесност тога облика за све наше садашње прилике захтева, да монархија и у нас врши ону улогу, која њу и одржава свуда у свету

Кад се дубље проучи постанак, развој и битна улога монархије, онда се види, да њу не ствара и не одржава ни сила, ни навика, ни васпитање, ни посебни интереси. Прави разлог је монархији много дубљи. Ево у чему је тај разлог и битна улога монархије:

У великој борби између *себичности* и *заједнице*, између личних и општих интереса, из које борбе произлази сав напредак човечанства, развила се сасвим природно монархија, као најпростији начин за регулисање те борбе између два супротна нагона у човеку: нагон себичности и нагон заједнице. У друштвеном развоју из борбе између те две супротности у човеку, дошли су људи до те ресултанте, да једном човеку, монарху, и једној породици, династији даду, што год себичност може захтевати, како би монарх и династија, потпуно подмирени у природној себичности, постали регулатор и модератор у природној борби између себичних и општих интереса у заједници.

Битност је монархије у тој њезиној улози, и неопходна потреба таке улоге у свакој заједници још и данас монархију одржава свуда, где умне, моралне и културне прилике још нису сазреле за неки савршенији облик те регулаторске улоге.

Морали смо сасвим у кратко наговестити, у чему је суштина и битна улога монархије, да бисмо према томе видели, да ли је монархија у Србији правилно и стално вршила ту своју улогу, да ли је сада врши.

На жалост, мора се отворено рећи, да ту улогу монархија у Србији није вршила у потребној мери, нити је сада врши. Невршење те улоге била је велика несрећа за Србију, а и велика несрећа за њезине монархе те ниједан није дочекао природан свршетак на свом узвишеном месту.

У нас је монархија, место да буде регулатор између себичности и заједнице, била један од себичњачких чинилаца, који се идентификовао с неком странком, с неким посебним интересом. Отуда је сасвим доследно бивало, да монарси у нас нису постизавали уважење узвишеног регулатора између личних или страначких и општих интереса, него су бивали представници неке посебне себичности те су са њом и падали, по неминовном правилу, да свака посебна себичност у некој заједници мора кад тад пасти.

После такога невршења монархове битне улоге, које су у нас монарси, заједно с државом скупо платили, наступила је сада у нас друга врста невршења те битне улоге. *Под видом уставне и парламентарне формалности оставља се потпуна слобода личним и партиским себичностима, да подмирују своје рачуне;* борба између себичности и заједнице нема у монарху регулатора, који заједницу заклања од себичности, него *пасивна посматрача себичњачке утакмице*, која, остављена сама себи, сасвим природно све више шири корупцију. Отуда су и могле наступити у нас таке појаве, да *председници владе издају себи рударске концесије*; да буду *саветодавни чланови стране банке, с којом закључују државне и општинске зајмове;* да државни управљачи и преговорачи буду удеоничари у добити страних банака, с којима у име државе преговарају и уговоре закључују. И кад то може врховни регулатор допустити у врховима државне управе, онда је лако увидети, како се коруптивни кругови морају ширити све више око свога центра.

Невршење те битне монархиске улоге, врховнога регулатора између себичности и заједнице, обухвата и круг саме династије и њезиних родбинских веза. Српски народ, с дубоким болом и с огромном штетом, види услед тога *злокобне заваде између браће, између зета и таста*, а тим завадама је угрожен и унутрашњи поредак у држави, и њен спољашњи задатак у српској заједници Поред тога српски народ је осуђен да слуша свакојаке гласове о својим двема првим породицама; да чита грдње између Београда и Цетиња. Већ гласови, који се о свему томе проносе, самим тим, што се могу проносити, ма и не били истинити, од огромне су штете за све интересе и Српства и Србије, и њезине династије.

Стицај ових наговештених пасивних, коруптивних, раздорних и растројних појава и прилика чине таку целину, да од ње страда Србијина привлачност у Српству и њен углед у свету; да је **Србијина улога већ сасвим потиснута на Балкану**; да нико у нас спокојно не гледа у будућност; да смо и сада остали још једина држава на Балкану и у Европи, која се пробија од експлозије до експлозије, од катастрофе до катастрофе.

То није повољно обележје за једну државу, а најмање за њене националне привредне и културне задатке.

Заиста је српски народ бољу срећу заслужио, јер наведеним неприликама он није крив; напротив све је учинио, активно и пасивно, да их отклони, да их не буде, па кад није имао среће, онда мора рећи заједно с нама: Овако се не може даље!«

Из свакога реда у овом чланку бије *патријотски бол* исправних Срба у Србији, види се њихова *жеља, да Србији буде добро* па ипак је радикалска владавина у Србији тај родољубиви глас хтела да угуши. Сигурно су Јашини пријатељи у Београду, који жаре и пале данас у Србији, у својој промућурности пронашли, да је „Трговински Гласник“ „грдио Србију“, као што то нас клевећу овострани радикалски опсенари.

НОВИ САД, 18. фебруара 1912.

— **Пад радикала у Митровици**. Радикали су се увек разметали, како је Митровица у Срему њихова »непобедима кула«. Међу тим нам јуче телеграфирају из Митровице, да је свесно грађанство у Митровици при избору градских заступника победило огромном већином радикале, који сад просто бесне, али им не помаже. Тако пролазе, ето, и у Митровици слуге и лижисахани бившега бана Рауха и садашњега бана Цувија.

— **Исламска напредна омладина у Бечу о догађајима у Хрватској**. Из *Беча* јављају: Напредна исламска академска омладина у Бечу прихватила је резолуцију, којом осуђује данашњи режим у Хрватској, поступак полиције у Загребу и Сарајеву, поздравља другове у домовини и позива целокупни хрватски и српски народ на истрајну борбу за своја права.

Политички преглед.

— **Угарски сабор**. У седници заступничке куће од 1. марта присуствовали су јуштовачки посланици у потпуном броју, било је доста и владинаца, али од кошутовачких врдала скоро нико не беше у седници, у којој је настављена техничка опструкција.

— **Покори и насиља у Хрватској**. Како из Осека јављају, ономад је из Загреба у Осек дотеран у истражни затвор бивши народни заступник Стјепан *Радић* због казнене

тин Ј. Илић (рођ. 1857.), који пише, без успеха, и песме и приповетке. Вредност Илићевих драма за нашу књижевност незнатна је, и врлина Илића као драматичара јесте готово само његова плодност. Понајвише пише трагедије (»Вукашин«, »Јаквинта«, »Незнани гост«), али се оне не одржавају на позорници, као ни остала драмска дела његова. Трагедије су му историјске, и отуда су оне пуне мистицизма, романтичног лиризма, па́тоса, и њима не достаје психологије и локалне боје. Овде онде нађе се у његовим драмама и лепших места, по која оригинална и занимљива мисао, осећај, па чак и цео призор је каткад успео. Д. Ј. Илић је писао и комедије, и позоришне игре, али још са мање успеха.

Многостран таленат, с много лепих особина, добар, важан, и најплоднији хрватско-српски драматичар је *Бранислав Ђ. Нушић* (рођ. 1864.), који успешно пише приповетке и фељтоне. Нушић има јаку моћ за изналажење предмета, он увек уме вешто извести и лепо одабрати ситуације и сцене, психологија му је добра, драмски заплети увек занимљиви, диалози готово увек природни и локални, типови врло добро погођени. Затим, једна од најлепших особина Нушићевих је што он има много позришне вештине и што добро познаје бину и публику. Нушићев таленат је врло широк, разноврстан и гибак, и његов рад се креће од драме трагичних ситуација (»Кнез Иво од Семберије«) до буфонерије (»Пут око света«). Али, Нушић је и аљкав писац, недовољно брижљив, често врло сумњиве духовитости, с хумором који каткад није пријатан; његове драме чак и нису право реално цртање савременог социалног живота српског, и њима нарочито не достаје склад, умереност, модерност, дубина и уметност. Расипајући своју снагу, Нушић ни до данас није дао ништа узорито и потпуно савршено. Али, покрај мана, због својих врлина Бр. Ђ. Нушић спада у најбоље драматичаре које има српскохрватска књижевност. Поред споменутих важне су му, између многих, још драме: „Пучина“, „Тако је морало бити“, „Обичан човек“, „Свет“, „Иза божјих леђа“, „Данак у крви“ и „Јесења киша“.

Поред лирике *Анте Тресић-Павичић* (рођ. 1867.), највише ради на драми. Велика духа и образовања, Тресић-Павичић је написао велик низ драма знатне вредности: „Људевит Посавски“, „Симеон Велики“, „Катарина Зринска“, „Живот краља Хируда“, трилогија „Finis Reipublicae“, која је преведена на италијански. Као и у лирским песмама, и у драмама се види Тресићев посматралачки дух, добро познавање античког света, испитивач човечјих страсти, жеља, воље, карактера, душе гомила. Његова велика трилогија „Finis Reipublicae“ својом обрадом показује сву величанственост Римљана, и има у себи много од лепоте и узвишености античке поезије. Као и код сваког драматичара који је у суштини свога песничког темперамента лиричар, и код Тресића-Павичића су најлепша драмска места у којима има лиризма. Иначе, у његовим драмама техника није увек добра, сцене су „унапред прорачунате“, и оне су боље за читање но за гледање. У нашој књижевности, на жалост. Тресићеве драме нису још довољно оцењене. Из модерног нашег живота Тресић-Павичић нема драме, он је тек сада ради, и она се очекује с великим интересовањем.

Плодан и модеран драматичар је *Милан Беговић* (рођ. 1876.), драматург једног хамбуршког позоришта. Беговић има много заслуга за нашу драмску књижевност: — он је избацио из драме вишег стила па́тос, намештеност, емфазу, бински, банално поетични говор, а увео модерност, дубље студирање личности, лепшу мотивацију, правилнију технику драме. Иначе, Беговић је у драми, као и у лирици, духовит, врло елегантан, поетичан, и отуда су му најуспелији радови у којима обрађује каприс и отмену љубав („Госпођа Валевска“, „Бискупова синовица“). Јер, у опште, у Беговићевим драмским радовима се на прво место истиче и увек јако осећа и види Беговић естет, артист, аристократа и лиричар, и када је он покушао да обради реалне догађаје, он је губио меру и дао слабије ствари („Стана“). — Беговић има једну врлину која је ретка код наших писаца: — он ради своје радове веома пажљиво, он добро познаје драмску уметност јер је с великом вољом и љубављу студира, и у последње време он се искључиво њој предао. Најбоље Беговићево драмско дело је „Госпођа Валевска“, која је писана у стиху и пуна лиризма. Као и свима скоро његовим драмама, и овој је предмет из живота туђег народа, што је штета за нашу књижевност. „Госпођа Валевска“ је достигла велик успех, готово већи но лепе Беговићеве песме »Boccadoro«. Лепи су још

пријаве једнога котарског предстојника. Целим путем од Загреба до Осека т. ј. целу ноћ био је Радић у железничком купе-у **чврсто свезан ланцима**, тако да није ока могао склопити.

Због политичког деликта, због увреде једнога чиновника *оковали* су Радића *у ланце* као каквога убицу или разбојника.

Дра *Јамбришака*, секретара хрватске самосталне странке, прогони државно одветништво због »буњења«, које је др. Јамбришак тобоже починио једним својим говором.

— **Немири у Пекингу**. У Пекингу су избили немири, који су трајали до касно у ноћ. Бунтовници су, начинивши много штете, са својим пленом напустили варош. Подметнути пожари се јако шире. Страже страних посланстава су иностранце довеле у посланства.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 18. фебруара 1912.

— **»Слога«**, удружење бивших ученика и ученица српске православне велике гимназије новосадске и њених пријатеља, примила је у месецу фебруару о. г. од 2 члана оснивача 150 К., од 6 чланова помагача 24 К., од 10 редовних чланова 38 К. и прилога од г. Николе *Мидића* из Сантова 2 К., од Српске Штедионице у Руми 25 К., од г. Ј. *Живојновића* као рабат од продатих књига 34·42 К., свега 61·42 К., укупно: 273·42 К. — За члана оснивача са 50 К. уписан је г. Младен *Радић*, занатлија из Сомбора (уписао га син г. др. Душан *Радић*) а Румска Штедионица плаћа већ четврти пут по 100 К годишње.

— **Скупштина Српског Сокола у Новом Саду**. Наша нова нада, од које очекујемо да ће измирити, збратити и ојачати наш растројени народ у Угарској и Троједници, Српски Соко, савио је своје гнездо и у нашем најбонијем месту, овде у Новом Саду. Сутра (у недељу 3. марта — 19. фебруара о. г.) у пола 4 сахата по подне држи Српски Соко у Новом Саду у скупштинској дворници српске прав. црквн. општине (Средишна Школа, Житни трг, 1. спрат) своју прву пословну скупштину.

Сви пријатељи Сокола и нашега народа, у којима је ухватила јачег корена она нада, очекују, да ће чланови Сокола и одзивом на првој својој скупштини посведочити, да онако и мисле и осећају, као што су својим уписом у Соко јавно истицали своје одушевљење. Треба знати, да се *скупштина може одржати, само ако дође бар половина свију врста чланова*, јер сви имају једнако права, па и гласа. Срамота би било, кад би се одма за прву скпштину применио испомагач параграф. Зато упозоравамо све чланове — *добротворе, оснивачe, помагаче и извошне* — да свакако оду на скупштину Српског Сокола у Новом Саду.

— **Српски учитељски конвикт у Новом Саду** примио је у *фебруару* о. г.: од г. дра Игњата *Бокура*, професора српске више девојачке школе у Новом Саду 20 К чланарине; од Душана *Кашића*, равнатеља-учитеља у Нештину, 10 К чланарине; од г. Душана *Симића*, учитеља у Шеовици, 2 К уписнине и 10 К чланарине; од *Румске Штедионице* 50 К прилога; од г. Мите *Борђевића*, управитеља српске више девојачке школе у Новом Саду, 2 К свечарског прилога.

— **Убиство.** Синоћ око 8 сахати се на овдашњој пијаци посвађају и потуку овдашњи жељи Душан *Стојшић* и Миливој *Поповић* берберин. У тучи Стојшић *пошегне нож* и тако несретно удари Поповића, да је овај после кратког времена умро. Убица је ухапшен.

— **Футбалска утакмица у Новом Саду.** Као што смо већ јавили, била је прошле недеље у нашој вароши футбалска утакмица међу београдским спортским друштвом и новосадским атлетским клубом Сутра после подне у пола три сахата биће на истоме месту футбалска утакмица међу сегединским и новосадским атлетским клубом. Ова ће утакмица бити врло занимљива, јер сегединске футбалисте важе као врло вешти играчи. Новосадску српску публику ваља на ту утакмицу да привуче то, што међу новосадским футбалистама има и неколико Срба, који су у том спорту далеко дотерали.

— **Нов комунални учитељ.** Пишу нам из *Долова*: За комуналног учитеља на овдашњим ком. школама премештен је чика-Стевином протекцијом досадашњи ком. учитељ у Баваништу Живан *Предић*. Млади учитељ свршавао је своје науке у државним школама, како средњу тако исто и учитељску школу. Кажу, да у њему врви права радикалска крв. Иначе је човек пун »манира«. У Баваништу је учитељевао три године дана и, како чујемо, међу својим колегама и народом није био омиљена личност. Љубав према позиву не постоји у њега, а то је по наставу велико зло. По причању Баваништана исти радикалчић је »изврстан« ловац и услед неке афере у лову (пошто је и разрок) одузела му је жупанијска власт право на држање пушке. Чујемо и то, да је од бивше своје претпостављене школске власти донео неку »похвалу«, коју нама Доловцима не ће показивати. Ми Доловци надамо се, да ће младо и зелено радикалче у нашем месту прописане школске дужности савесније и тачније испуњавати и да ће у лепој љубави и пријатељству живити. Vederemo!

Кирил.

— **Примање глувонеме деце у завод.** Надзорни одбор темишварског завода за глувонеме концем месеца јуна т. год. прима децу за идућу школску годину. За примање могу поднети молбу родитељи глувонеме деце од 7 до 10 година без обзира на пол, веру и народност, који станују у тамишкој, торонталској и крашо-северинској жупанији, којима темишварски завод припада.

Примање треба од заводског надзорног одбора потражити, али молба се мора управитељу завода поднети. Молби треба приложити: 1., крштеницу или извод из матрикуле; 2., уверење власног лекара, којим се доказује, да је дете глуво; 3., уверење, да је дете против богиња накаламљено; 4., власно уверење о фамилијарном и имовном стању или сиротињску сведоџбу, која последња ако се поднесе, не треба ни на молбу ни на прилоге таксену марку метнути; 5., родитељи или тутори, који хоће да плате издржавање, треба односно тачног плаћања таксе за издржавање да поднесу изјаву, која од власти мора да је потврђена. За под тачком 2., и 4. споменуте прилоге могу се само од управитељства аавода дате штампане бланкете употребити, које се на потраживање бесплатно добију. Првенство имају они, који годишње издржавање од 200 круна у целом или у пола платити могу. За сироте ће се завод побринути, ако у молби изјаве, да нису у стању своје дете да школују, и то сведоџбом докажу. Школарина износи 40 круна годишње, од које се сироти на молбу њихову ослобађају. Издржавање се може у месечним ратама, а школарина у полугодишњим ратама платити. За одело се морају родитељи побринути. Позивамо заинтересоване родитеље, да своје молбе што пре, али најдоцније до 15. јуна пошаљу управитељству темишварског завода за глуво-неме, који разашиље штампане бланкете и опширнијим извешћем радо стоји на услузи.

— **У школи матера** поучавају се младе госпође многом чему корисном, но најважнији између свију наставних предмета јесте наука о отхрани деце. Нека свака млада мати запамти једаред за свагда, да дете најлакше претури преко главе доба одбијања од сисе, кад се храни хранивним средством, које се зове Phosphatine Falières. (3-14)

— **Само Маутнерово семење** се од сваког искусног пољопривредника и баштована радо купује, чак и онда, ако други и јевтиније понуде оферирају, пошто се зи већ самог искуства знаде, да су привидно јевтиније цене само за лошије квалоће и служе на штету и рачун купца. (3—13)

— **СВАКИ ИНТЕЛИГЕНТАН СРБИН ТРЕБА И МОЖЕ** да набави: *Српске Класичне Писце: Дела Ђуре Јакшића*, у четири, фино повезане књиге. *I. рата — К 5 — у напред, II. рата — К 5 — при примању, III. рата — К 5 — на једномесечни почек.* **Издавач: »НАПРЕДАК« — ЗЕМУН. II.**

Новости са стране.

— **Пуцњава у бечкој градској већници.** У прекјучерашњој седници бечког градскога заступства пала су два хитца. Било је $^{3}/_{4}$12 сати у вече и председник подначелник Хирхамер хтеде управо закључити седницу, када наједном прасну́ше два хитца. Хитце је испалио из двоцевног пиштоља отпуштени намештеник бечког градскога трамваја Јосиф *Бауер*. Хитци нису били оштри и имали су демонстративну сврху. Бауер је уапшен и предан суду. Он вели, да је хитце испалио зато, да упозори на себе градске заступнике и да на тај начин добије каково место.

— **Американски напади на Југословене и Мађаре.** Гувернер североамеричке државе Њу-Џерси Водру *Вилсон* издао је књигу, у којој на најбезобразнији начин напада Словене и Мађаре и тражи, да се Хрватима и Словенцима те Мађарима *забрани* исто тако усељивање, као и Кинезима, јер да су ти народи на још нижем културном степену него ли Кинези. Тим поводом пише »Њујорк Хералд«, да су Хрвати и Словенци те Мађари баш најморалнији и најраденији људи, који служе на корист америчких држава. У Њу-Јорку била је ради тога скупштина, којој је присуствовало 20.000 људи и где се протестовало против извода Вилсонових.

СРПСКЕ И СЛОВЕНСКЕ ВЕСТИ.

— **Два нова пољска романа.** Познати пољски књижевник Стеван *Жеромски* довршио је свој велики роман из друштвенога живота под насловом: »Uroda Życia«. Роман има широку народно-политичку позадину те нарочито обрађује данашњи одношај Пољске према Истоку и према Западу. У исто време јављају пољски листови, да ће познати досадашњи аутор револуцијонарно-политичких приповедака Онджеј *Струг* доскора издати свој нови роман, овог пута из сликарскога света.

— **Словенски народносни семинари у Прагу.** У среду, 9. (21.) о. м., започело је своје деловање настојањем посебнога одбора основано удружење за словенску узајамност: »Словенска Липа«. Сврха је овога друштва: приређивати предавања, у којима ће се расправљати политички и културни живот појединих словенских народа и упознавати тако њиме чланови удружења. Предавачи биће највише сами чланови, који припадају разним словенским народима. Први семинарски циклус садржаваће 5 предавања о Словацима, 3 о Бугарима, 6 о Хрватима и Србима и 2 предавања о Словенцима.

— **Најновија драма дра Тресића Павичића.** „Народном Листу“ јавља један сарадник: Ових дана имао сам прилике читати нову Тресићеву драму »Медвед«, којом писац приказује трулост друштвено-политичког живота у Хрватској. Народу малену, заробљену, потребно је значајних људи и жена, колико у свим гранама јавног живота, толико и у политици, па др. Тресић баш на томе пољу крчи, да, излажући их руглу, лечи ране. „Медвед“ је савремена, актуална драма и било би желети, да што пре осване и у штампи и на позорници.

— **Дубровачко вече у Прагу.** 11. (24.) о. м. приређено је по четврти пут у Прагу чешко-хрватско вече под горњим именом, које има за задаћу, да одношаје између Чеха и Хрвата учини што бољима. Вечеру је осим хрватског и српског ђаштва присуствовао и одличан број прашких грађана и новинара. Књижевник *Клостерман* држао је предавање „О нашим везама са Југословенима“, које је испреплео многим успоменама на њихове прве почетке. Иза тога следио је музички део, у ком суделоваху: гђа Луција *Брадановића*, певачки квартет прашкога Сокола и певачки и тамбурашки

Беговићеви драмски радови: „Venus victrix“, „Menuet“, »Чичак«.

Скренуо је на себе пажњу као драматичар *Војислав М. Јовановић*, који је, канда, напустио драму, потпуно се одао на науку, али чији рад на драми представља важан моменат у развитку наше драмске књижевности. В. М. Јовановић је први унео право, реално, натуралистичко цртање нашег социалног, породичног и индивидуалног живота; он је изнео дно, талог нашег живота. Али, бегајући од идеализовања и „поетизирања“ предмета, Јовановић је отишао у другу крајност и дао карикатуру. У основним схватањима, међутим, Јовановић је врло добро радио, сцене у његовим драмским делима су врло успеле, типови и локална боја ванредно добро погођени, а нарочито је занимљив и добар диалог, који је код Јовановића најбољи у целој хрватскосрпској књижевности. Али, Јовановићеве драме и нису драме у правом смислу, то су само повезане сцене, у њима нема довољно радње, и оне су само слике појединих ситуација, рађене само црним бојама. И ако, дакле, једностране по предмету који износе, и ако с манама, драме В. М. Јовановића су најтачније цртање нашег савременог живота, и оне су најближе драми коју наша књижевност жељно очекује као и роман таке врсте, драми која ће потпуно представљати и решавати наше социалне, националне, породичне и индивидуалне проблеме. — В. М. Јовановић је издао само једну своју драму, „Наше синове“.

Од хрватскосрпских писаца који су с једне врсте књижевне прешли на драму, највише је и најбоље до данас написао *Алекса Шантић* (рођ. 1868). По своме темпераменту лиричар, Шантић у драмским делима својим уме да обради јаке сценичне ефекте, да својим лиризмом и лепим стихом јако утиче на публику. Све лепе особине Шантића као лиричара огледају се у његовим драмским радовима. Иначе, он није вешт драматичар. Написао је лепо делце, пуно патриотизма, „Под маглом“, »Хасанагиницу«, коју је наградила Матица Српска у Н. Саду, „Анђелију“, а сада ради „Симеона“.

Међу млађим драматичарима нашим истиче се плодни, занимљиви и симпатични *Драгослав Ненадић*, од кога се много очекује. Као и сви наши најмлађи драмски писци, и Ненадић иде за страним драматичарима, и отуда у њега има нехармоничности између културе и датог предмета. Ненадић није довољно уметник, и због тога, покрај многих врло успелих сцена и диалога, у њега има и неуспелих, необрађених и наивних места. Вредан је, с културом, и он са све већом вољом и успехом црта Београд и његов живот.

Са В. М. Јовановићем и Д. Ненадићем савремену уметничку, модерну, реалистичку драму српску представља *Миливој Ст. Предић*, који има врло добру технику, добро сликање типова, и чија је награђена драма „Голгота“ једна од бољих драма наших.

И наши добри приповедачи *Борисав Станковић* и *Светозар Ћоровић* пишу драмска дела. Б. Станковић је написао технички слабу али иначе врло фину и лепу ствар „Коштану“, а ускоро ће се давати његова велика драма „Парапута“. — Св. Ћоровић је написао доста омањих драмских радова, који су, већином, парафразирање његових приповедака.

На српскохрватској драми ради још велик број слабијих и млађих радника. То су: С. Туцић, И. Ћипико, М. Нехајев, Св. Стефановић, М. Огризовић, М. Мистра, Ј. Косор, и други.

збор друштва „Хрвата“. Измењене су многе наздравице, а на крају су прочитани брзојави и поздрави дубровачкога начеоника дра *Чингрије*, прашкога начеоника дра *Гроса*, дубровачке трговачко-обртничке коморе и других.

Освајање ваздуха.

Под тим насловом доноси нишка „Трговина“ овај интересантни уводни чланак:

Док се ми у овој нашој сретној земљици боримо око посланичких мандата, министарских фотеља и кметовских столица па и бировских палица, дотле се у осталој културној Европи развила очајна борба за *освајањем ваздуха*.

Авијатика, или српски речено: ваздухопловство, то је модерна парола нашег новог двадесетог века.

Многи велики умови и културни трудбеници прегли су, да измисле нове машинерије, како ћемо летети по ваздуху, у место што смо се до сад служили подвозним средствима на земљи и на мору.

Мало им је, што су измислили најновији изум подвозног средства, који је бацио у засенак све досадање фијакере, омнибусе, железничке локомотиве а то је: аутомобил; мало им је било, што су измислили најкомпликованије лађе за путовање по далеким светским окејанима, удешене свим модерним комфортом за уживање, и снабдевене најсавршенијим парним машинама огромне снаге, које су у стању да пркосе страшним морским бурама: већ се труде да реше проблем освајања ваздуха, помоћу разних справа, које према своме својству имају разна имена: аероплан, моноплан, биплан, ваздушни балон, ваздушна лађа и т. д.

Иако тај проналазак није никаква нова идеја, јер су за њу знали људи одавно и употребљавали је на примитиван начин, ипак је аеронаутика данас достигла тако савршенство, да се може слободно рећи, да је учињен у њој читав покрет и да се за њу заинтересовао сав свет.

Из почетка је њена употреба била срачуњена само добру и користи човечанства. Хтело се, па и данас се ради на томе, да појединац може летети по ваздуху, као птица својим крилима. Труде се чак, да пронађу моноплан, који ће послужити човеку за летење као малена справица, рецимо као сунцобран и кишобран (замислимо само, како ће то красна ствар бити, кад купимо један мали аероплан са свиленим крилима, па одлетимо из Ниша за 1 сат до Београда, попијемо кафу и вратимо се до ручка опет кући!) Али се још до тога није дотерало, да се њиме човек може служити, као што се птица служи својим крилима при летењу. Апарати су компликовани и доста гломазни, тако, да су они врло скупоцени и тешки, али за то могу да послуже већ за друге културне потребе, нпр. за пренос људи и пртљага, пренос поште и т. д., наравно много брже, но што је у стању то учинити лађа и железница. Аероплан ја достигао велику брзину у летењу и све се више и боље усавршује, тако, да ће он најпосле моћи да послужи човечанству као моћно превозно средство за далеке путеве преко брда и планина, преко река, језера и мора, па и самих окејана. Није далеко време, кад ће људи сматрати за врло досадно, да путују по неколико дана лађом и железницом, кад тај исти пут могу прећи аеропланом за неколико часова.

Све је то лепо и красно, веома корисно и удобно за човечанство, само кад се не би то, на жалост, употребљавало и *за војне циљеве*. На тај начин аероплан постаће страшило целом свету. Војска добија њиме у руке једно ужасно средство за најбрже утамањивање и уништавање рода људског.

Прве прилике указаше се опитама у талијанско-турском рату у Триполитанији. Из почетка остало је само на покушајима, да се аероплани употребе као извидница непријатељских колона, доцније је Италија употребила ово моћно средство, да са њега пушта бомбе и разне друге ратне пројектиле на главе сиротих Арабљана и Туарега, као и турских трупа у Триполису и по пустињским оазама.

Но Италија је тек сад отпочела, да се угледа на друге државе, које су већ одавно установиле за своју војску ваздушну флоту.

Француска предњачи у том послу свима осталим европским државама, јер она је до сада набавила таких војених аероплана око пет стотина комада и што је још најглавније, она има веома напредну аеронаутичку школу, у којој предаје својим војним обвезницима упутства, како се рукује тим *новим модерним оружјем*.

Све остале велике европске силе стоје запрепашћене пред овим новим преокретом у ратној вештини, али и оне не стоје скрштеним рукама, већ су се грозничаво бациле на поље рада. И оне тако исто спремају своју војску тим новим модерним оружјем.

На првом месту Немачка прегнула је свом снагом, да устроји ваздухопловна одељења, бојећи се, да је Француска не нађе неспремну у том погледу, те да даде реванша за отете земље Елсас и Лотрингију. И она данас има већ око 180 ваздушних лађа и спрема војнички кадар за ове лађе.

Русија исто тако труди се, да не изостане иза Француске и Немачке, те и она је већ устројила око 150 ваздушних ратних бродова.

И остале европске велесиле обратиле су највећу пажњу свом најновијем војничком изуму, те такође спремају овај нови ратни материјал, кога већ имају, само у мањој мери, но ове три поменуте велесиле.

Кад се дакле све ово уочи, онда изгледа, да будући ратови неће више бити ни на мору ни на суву, већ ће се битка решавати у *ваздуху*.

Тешко нама смртнима, који доживимо и ту страшну несрећу, да нам *непријатељ почне сипати смртоносне мешкове одозго, са неба*, одакле очекивасмо до сад само благослов Божји. Гроза нас хвата, кад помислимо на те најмодерније изналаске, јер ћемо бити принуђени, да се кријемо по подрумима и лагумима, тражећи заштите од неминовне напасти, која нас је снашла.

Аероплави су у стању, да врло брзо мењају политичке карте свију народа и неће проћи дуго времена, кад ћемо стајати пред страшним модерним ратом, пред освајањем из ваздуха!

ИЗВЕШТАЈ

Управног Одбора: а) тајника, б) благајника и в) вође Српског Сокола у Новом Саду о своме раду од 26. новембра 1911. до 28. фебруара 1912. год.

Браћо Соколи!

На другој ванредној главној скупштини, одржаној 26. новембра ланске 1911 те год., поверили сте нам једнодушно Управу Српског Сокола у Новом Саду, са задатком, да овој нашој најважнијој културној тековини — ма и за ово кратко време — утремо сигурни и безбрижни пут напретка, да би се узвишена сврха нашег соколског друштва на корист свију нас бар донекле постићи могла.

Управни Одбор, држећи се овог упутства, већ на првој седници својој, као и на осталим, којих је свега пет држао, учинио је све припреме, које овој сврси воде. У првом реду се побринуо, да се број чланова повећа и да се интересовање за соколску идеју како међу грађанством нашег града, тако и у осталим крајевима наше отаџбине у што већој мери побуди, не заборавивши поред тога и непосредне интересе нашег друштва, наиме: да се имовно стање нашег друштва побољша и да се број чланова вежбача у што већој мери појача.

Путем наших јавних гласила, ширењем соколског листа и значака, као и личном агитацијом старешинства и часника постигнуто је, да се број чланова нашег друштва од прошле друге ванредне главне скупштине удвостручио, те да се наше коло соколско толико умножило, да сада располажемо са 91 извршних и 107 помажућих чланова, а осим тога још и са 17 чланова оснивача, тако, да је за ово кратко време број наших соколова порастао са 95 чланова.

За чланове осниваче са приносом од 100 К уписали су се ови: 1. Њег. Високопреосвештенство Митрофан Шевић епископ бачки; 2. Живко пл. Бајазетов; 3. Др. Миливој Глигоријевић; 5. Никола Димовић; 6. Др. Гедеон Дунђерски; 7. Јаша Дунђерски; 8. Др. Павле Јанковић; 9. Др. Јован Латинчић; 10. Коста Миросављевић; 11. Лаза Миросављевић; 12. Милева Михајловићева; 13. Браћа Радовановић; 14. Стеван Славнић; 15. Српска Читаоница у Новом Саду; 16. Централни Кредитни Завод д. д. у Новом Саду и 17. Хаџи Гавра Главшић.

Међу члановима помагачима, који су се у ово последње време уписали, видимо врло леп број наших трговаца, одветника, занатлија, лекара, професора и чиновника наших автономних, културних и новчаних завода и установа. А прегледавши списак извршних чланова, као и списак вежбача, са жалошћу морамо да се потужимо на млађи огранак наших академско спремних људи и омладине, која мисли да се соколисање једино у плаћању чланарине и ношењу соколске значке састоји. Част трговачкој омладини, која је потпуно схватила своју дужност, ступајући са истинском љубављу у наше јато, те не жаливши ни труда ни времена, у лепу броју посећују наше вежбе соколске. Код наше занатлијске омладине још ни сада не можемо да констатујемо јаче интересовање за наше друштво, ма да су поједини чланови Управног Одбора и у овом правцу радили и доста труда уложили, али са незнатним успехом.

Управни Одбор у нади, да ће наше друштво временом постати врело и матица соколске телесне вежбе за српске крајеве наше домовине, добротом члана Управног Одбора бр. Милоша Мијатовића, велепоседника, дао је у штампу 2000 примерака правила нашега друштва, од којих је велики део разаслао у сва већа српска места са упутством и молбом, да се и тамо оснује соколско друштво. На жалост овај покушај Управног Одбора остао је тако рећи безуспешан, јер, осим Мокрина и Вршца, остала места нису нам ни одговорила на наше искрене позиве. Управни Одбор је осим тога и путем наших јавних органа и личном као и писменом агитацијом чинио кораке, али, као што рекосмо, скроз безуспешно.

Имовно стање нашег друштва јако је напредовало за ово кратко време, јер, дочим је цео друштвени иметак приликом, друге ванредне главне скупштине т. ј. 26. новембра 1911. год. износио у готовом новцу само 294 Круне и 01 потура, данашњега дана нарастао је исти на своту од 1836 Круна 48 пот. у готову новцу, која је свота приплод уложена код овдашње Српске Задруге за међусобно помагање и штедњу и код Српске Штедионице. Са благодарношћу помињемо, да нам је овдашње Гимнастичко Друштво, које је већ пре неколико година престало радити, на наш први позив нама, као наследницима својим предало свој целокупни иметак у износу од 214 Круна и 70 пот., која се свота такође у горњој своти налази.

Управни Одбор, да би осигурао друштву извесну стабилност, постарао се и за посебву дворану, у којој ће се у будуће вежбе без икаквих пререка и бојазни одржати, наиме управни одбор Матице Српске у Новом Саду као руковатељ задужбине пок. Марије Трандафил прихватио је и нашу понуду, те нам је у својој седници од 10./II. о. г. уступио односно издао под најам на неизвесно време велику и пространу гимнастичку дворницу, која се у ново сазиданом Сиротишту покојне Марије Трандафилке налази. Ми смо обвезани, Управи Матице Српске у Новом Саду 50 Круна у име годишње закупнине а 50 Круна у име делимичног трошка за осветлење у напред плаћати и употребу наших справа ново устројеном Сиротишту у своје време уступити.

Постарао се уједно управни одбор и за набавку гимнастичких справа као и за потребни намештај ове наше соколане. те је у својој седници од 14./II. о. г. 2000 Круна у ову сврху одобрио и опуномоћио старешинство, да потребне гимнастичке справе — према предлогу Предњачкога Збора — код тврткe Р. Виндиш и Друг Смихов — Радоћин поручи.

Заузимањем старешинства и друштвеног вође установљен је Предњачки Збор са 5 чланова, који је позван да са стручном страном друштва управља и женско одељење; а промењен јди доеадањи начин вежбања по узорку осталик соколскик друштава у чисто соколском гимнастичком духу.

Вежбе води Предњачки Збор на челу са вођом, који се према од стране Управног Одбора потврђеног Правилника саставља. Вежбе се обављају у једном одељењу а у четири чете (одреда) и по три, односно четири часа недељно. Вежбе трају један читав сат, а по потреби и дуже. Из списа чланова вежбача, који се на похађање соколских вежби односи и који се приликом сваке вежбе прочита, да би се број присутних вежбача установити могао, са радошћу можемо да констатујемо, да се број вежбача знатно повећао, тако, да вежбе похађају стално 35—40 чланова.

Чланови вежбачи пола часа раде на справама, а другу половину раде скупне и просте вежбе. Од почетка јануара месеца уче се српске вежбе прописане за овогодишњи шести Чешки Свесоколски слет у Прагу, коју је вежбу знатна већина чланова већ и научила. Исто се тако вредно спремају чланови и за прву јавну вежбу, које ће наше друштво у току ове године да приреди по упутствима Предњачког Збора, који се осим ових редовних часова још у два посебна часа вежба и спрема.

Управни Одбор, држећи се тог начела, да је Предњачки Збор душа стручног рада сваког соколског друштва, те у тежњи, да стручно напредовање друштва осигура, упутио је чланове Предњачког Збора, да што чешће похађа вежбе братског Српског Сокола у Ср. Карловцима, да би се у овом врелу Српског Соколства поближе упознали са самим суставом соколске телесне вежбе; уједно се постарао, да што пре добије друштво предњака, коме је сустав соколске телесне вежбе потпуно познат. Преговори са бр. Билеком, подвођом Чешке Опчине Соколске, баш сада су у току, те Вам резултат истих за сада још нисмо у стању јавити.

Према решењу Управног Одбора од 26. новембра 1911. године установљено је заузимањем Предњачког Збора 30-ог новембра ланске године женско одељење, у које се наша женска омладина до сада у веома лепу броју уписала. Женско одељење броји сада укупно 45 чланова. О примању у женско одељење на предлог женског одбора од 5 соколица Управни Одбор решава, а о непримању на предлог истога женског одбора старешина односно његов заменик.

Вежбе женског одељења воде: бр. Глиша Мирковић и Милан Малешевић. У случају, да је брат Глиша Мирковић спречен, замењује га друштвени потстарешина. Вежбе се обављају 3 пут недељно и трају један пуни час. Вежбе посећују стално 32—35 чланица.

На вежбама женског одељења раде се све почетне вежбе на справама и без справа. Сваког часа се учи наступање, као и женске просте вежбе свих словенских Соколица, прописане за овогод. VI. Чешки Свесоколски Слет у Прагу, а које ће вежбе наше чланице и на I. јавној вежби нашега друштва изваћати. У изгледу је, да ће се за кратко време моћи установити и женски Предњачки Збор, у случају, да соколице и у будуће тако ревносно буду похађале соколске вежбе.

Ово је, браћо Соколи, у кратким потезима изнесени извештај нашега рада за ово кратко време а пошто нам и наш мандат истиче, благодаримо вам на поверењу, те вас позивамо:

да овај наш извештај примите на знање са одобрењем и да за идућу пословну годину изаберете ново часништво и нову Управу.

Из седнице Управног Одбора Српског Сокола у Новом Саду, одржане 28-ог фебруара 1912. године.

Живко пл. Бајазетов
старешина.

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 17. фебруара. У политичким круговима се мисли, да ће поћи за руком, те ће опструкција за неколико недеља бити скршена.

Лондон, 17. фебруара. Свуда се опажа ремећење послова услед великога страјка. Железнице се спремају, да ограниче службу. Транспортни и железнички радници су решили, да угаљ као транспортну робу бојкотују. Данас *не раде већ више од једнога милијона радника*, а за недељу дана ће по свој прилици још један милијон радника бити без посла.

ТЕЛЕГРАМИ

УРЕДНИШТВУ »БРАНИКА«.

Сазив делегација.

Будимпешта, 18. фебруара. Делегације ће бити сазване средином априла у главно заседање.

Промена у управи Босне и Херцеговине.

Сарајево, 18. фебруара. Земаљски поглавар генерал *Поћорек* оти-

шао је у Беч. Тај пут у свези је с намереним реформама у босанској унутрашњој управи. Делокруг земаљске владе ће се проширити, а тежиште управе пренети у Сарајево.

Народно здравље.

Метил алкохол и слепоћа. Професор др. Емил *Грос* у Будимпешти одржао је предавање о болестима живца за вид услед тровања. Грос се зауставио нарочито на метил-алкохолу, који је, као што је познато, проузроковао прошле године у Берлину многобројне смртне случаје. Прва тровања метил-алкохолом примећена су седамдесетих година у Француској. 1909 г. тровања су се јавила одједном на неколико места у Угарској, највише међу радницима. Тада је било 70 смртних случајева и многобројних ослепљавања. У исто време на будимпештанској очној клиници било је и других болесника, који су изненада ослепели, а код којих је искључена употреба алкохола. Стручњаци су стајали пред једном загонетком. Преглед лешева, посланих из унутрашњости, није дао никаквих поузданих резултата, јер — као што се доцније видело — лешеви су послани у Пешту у денатурисаном шпиритусу, а то је онемогућило констатовање метил-алкохола. Најзад је кемичару *Фелешару* пошло за руком, да у појединим деловима леша изнађе метил-алкохол. Код тих болесника је утврђено, да су често пили чај са вештачким румом и да су на тај начин отровани. Ускоро је пронађено и место, где се правио овај лажни рум. Једна угарска фабрика шпиритуса изгорела је. Пожар је изгледао врло сумњив. Кад је осигуравајуће друштво почело живо да трага за узроком пожара, директор фабрике побегао је у Америку. Од то доба у Угарској није био ни један једини случај тровања метил-алкохолом. Тровања у Берлину имала су исте симптоме као и у Угарској.

Авијатика.

— **Нова војничка машина за летење.** Из Париза јављају: Капетан *Морел* је јуче приказао стручњацима ратнога министарства своју нову машину за летење, коју је конструјисао за војне цели. Машина је бипланскога типа, сваки саставни део јој је од алуминијума и од челичних цеви. Четири точка за трчање олакшавају силазак на земљу. Машина је сама собом тешка 400 килограма, али се то може умањити. По спољашњем облику Морелов биплан је врло укусан и на њему има свакојаких новина, које су извршене услед нарочитог војничког смера те машине.

— **Аеропланом преко Сахаре.** Преко бескрајног пешчанога мора пустиње Сахаре је ономад прелетео први аероплан. Слава француске авијатике је ово првенство. Војнички авијатичар *Лафарг* и потпоручник *Римбер* кренули су се на машини Блеријотова система на пут преко пустиње. У Бискари су се дигли у ваздух и у висини од 300 метара прелетели су преко пустога краја до идуће оазе: до Делиморе.

— **Аероплан са две машине.** На јоханисталском летилишту испробали су машину за летење потпуно нова система. Битност новога система је у томе, што машину за летење терају два мотора, који један од другога потпуно самостално раде, и два ваздушна сврдла. Нови систем пронашао је авијатичар *Луцкој*, аероплан је снаблео са два мотора, сваки од по сто коњских снага, а машина је сва од челика и алуминијума. Приликом ономад одржаних проба у летењу мотори су и са пола развијене снаге ванредном брзином носили аероплан, који изгледа гломазан. Луцкој је применио на својој машини и недавни свој изуметак: справу, која автоматски држи равнотежу, јер управљач аероплана само тако може надгледати два мотора, који су различито смештени.

Због генералног страјка, што га радништво приређује у понедељак 4. марта о. г. п. р. к. ради демонстрација за опште право гласа, наш лист не ће изићи у понедељак после подне, али ћемо то накнадити тиме, што ћемо издати лист за четвртак, кад иначе не излази. — Ур. „Браника“

Управник: Др. Мих. Полит-Десанчић.
Одговорни уредник: Јанко Перић.

Нашим поштов. претплатницима.

Многи од наших претплатника, иако смо већ при крају другог месеца у I. четврти, ипак нису одговорили својој дужности: са шиљањем претплате. Ми смо били принуђени, да им уз лист прикључимо опомену, колико дугују. С тога их и овим путем учтиво молимо и опомињемо, да нам што пре пошљу дужну претплату. После три кратке опомене обуставићемо им шиљање листа.

Администрација.

ОГЛАСИ.

Хипотекарне зајмове по 5½% сталних процената а на друго место интабуловане 6½% — 7% посредује

ZSIGMOND BREITNER : TOROKBECSE.
65 13-50

НА ЗЕМЉУ, КУЋУ и ГРУНДОВЕ

набављам највиши зајам од првих Будимпештанских Завода без икаквих у напред трошкова. Српско дописивање.

Vrncsity Döme Budapest
VII. Angol u. 22. 93 9-

Др. Миливој Кенђелац
адвокат
отворио је своју
АДВОКАТСКУ КАНЦЕЛАРИЈУ
У ВЕЛИКОЈ КИКИНДИ
у кући г. Јована Касторија (Мокринска улица бр. 1. I. спрат).
2—3 139

Артија за цигарете и пискови за цигарете

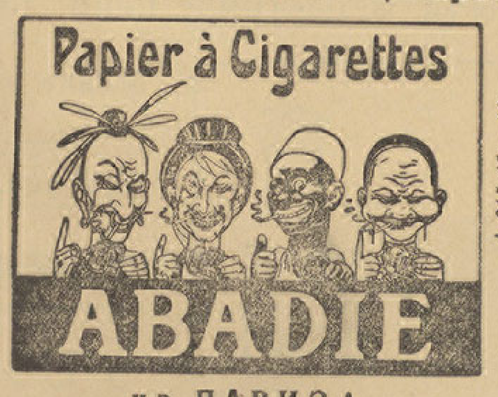

из ПАРИЗА.
Добија се у свима трафикама.

ДРАЖБЕНА ОБЈАВА

којом се објављује, да ће се 12. марта п. н. о. г. у 3 сахата после подне у заводским просторијама одржати дражба свих оних драгоцености, које су под ниже означеним бројевима заложене.

1271	2628	2947	3229	3387	6421
1390	2646	2951	3239	3389	8003
1770	2647	2964	3245	3394	8006
1798	2657	2986	3251	3396	8008
1953	2682	2988	3252	3401	8012
1977	2766	3013	3253	3402	8017
2087	2790	3028	3254	3429	8021
2091	2815	3032	3265	5101	8024
2102	2824	3092	3266	5311	8025
2103	2861	3163	3268	5565	8030
2177	2862	3193	3290	5687	8033
2433	2881	3195	3316	5940	8040
2435	2896	3196	3341	5968	8044
2436	2898	3199	3342	6136	8045
2514	2903	3205	3379	6189	8048
2524	2945	3220	3380	6191	
2575	2946	3224	3383	6395	

Нови Сад, 23. фебруара 1912.

ЗАЛОЖНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА Д. Д.

ОГЛАС.

За моју ШПЕЦЕРАЈСКУ РАДЊУ потребујем

старијег помоћника,

који је ислужен Rechnungs-Unterofficier. Првенство има онај, који добро рачуна а има и леп рукопис.

Потребујем и ЈЕДНОГ ШЕГРТА.

Н. ДИМОВИЋ
НОВИ САД.
135 2—3

ОГЛАС.

ГВОЖЂАРСКА и ФАРБАРСКА ТРГОВИНА

Данила Гергурова и Сина

У СОМБОРУ (Zombor), Бачка

потребује

ДВА ПОМОЋНИКА,

који су у обим струкама вешти и који говоре осим српског **добро** мађарски и немачки. Ступити могу 15. или 20. марта по н. к., а најдаље 1. априла т. г. 131 2-4

Основана 1830.

Хермина Вајс

Пређе: КАРЛ СЕВИН

НОВИ САД,
II. Лебарска улица број 51.

бојадише и кемички чисти одела за господу, госпође и децу, униформе, чипке, везива, сторес и тунис-засторе, сунцобране, рукавице, нојево перје, панама шешире итд. итд.

НАЈЈЕФТИНИЈЕ ЦЕНЕ!

ПРИЗНАТ ДОБАР ПОСАО!

114 2—20

ПОЗИВ НА VI. редовну главну скупштину СРПСКЕ ЖАБАЉСКЕ ШТЕДИОНИЦЕ

(КАО ЗАДРУГЕ)

која ће се одржати 23. марта 1912. године у 2 сахата после подне у заводским просторијама

на коју се г. г. честичари овим позивају.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Избор 3 члана за оверовљење присутних честичара.
2. Извештај управе о раду у прошлој години.
3. Поднашање годишњих закључних рачуна (биланције).
4. Извештај надзорног одбора.
5. Решавање о престајању (ликвидацији) задруге.
6. Избор ликвидаторског одбора од 5 лица.
7. Избор 2 члана за оверовљење скупштинског записника.

У *Жабљу*, 2. марта 1912.

143 1—1 **УПРАВА.**

ОГЛАС.

Издајем под закуп или продајем моју прву и на

најугледнијем месту постојећу гостијону

у великом, богатом и живом месту равне Бачке, Бачфелдварцу, једина у месту, која је удешена, да се странци на конак примају.

Само вешти и поуздани гостиничари могу компетовати.

Понуде се имају слати на име власника

БОШКА ПОПОВИЋА
општинског бележника
136 2—2 у Бачфелдварцу.

Српкиња вешта у кућанству свих послова без разлике, здрава, добре природе, из добре породице, жели добити место као **домаћица** или као пратилица старије госпође или деце у купку. Ступање одмах. Само озбиљне понуде моли ДАРИНКА ПОПОВИЋ Нађлак. — 140 2—3

За моју мушку и женску помодну и галантеријску радњу потребујем једног

вештог, млађег

ПОМОЋНИКА.

Ступање 15. марта по н. к.

Исидор Исаковић,
133 (2·3) **Ада.**

Број 2557. 1912.

Објава темишварског вашара.

Овогодишњи **земаљски вашар** о св. Јосифу држаће се од 14. марта п. р. до укључно 18. марта п. р. текуће године.

Дотеривање сваковрсне стоке на земаљски вашар дозвољено је, почевши у четвртак 14. марта у јутру у 5 сати.

У Темишвару, 7. фебр. 1912. п. р.

Од градске велике капетаније
BEÉ FERENC
130 1—2 велики капетан.

Довршује се и изаћи ће за који дан из штампе!

Пето издање штампано у 25.000 примерака

НАЈНОВИЈИ

ВЕЛИКИ СРПСКИ КУВАР

КАТАРИНЕ ПОПОВИЋ-МИЦИНЕ

са новим, корисним и практично опробаним допунама наших углед. и искусних домаћица као и из одабраних страних дела те врсте.

Средила МИЛЕВА СИМИЋА

наставница „Кућарства“ срп. више дев. школе у Новом Саду.

„Велики Кувар“ има 36 штампаних табака велике осмине или 560 страна са 150 слика и једном колорисаном таблицом: Најбољи делови говеђег меса. Ова ваљана књига биће од највеће користи свакој Српкињи домаћици у најскромнијим и најимућнијим породичним приликама, јер ће из ње практично научити **кувати наша српска јела, као и готовити најфинија јела из кујне: француске, немачке и мађарске и т. д.** а све је то јасно, разговетно приказано у овом најновијем **„Српском Кувару“**, да ће милина бити свакој Српкињи домаћици узети у руке ову корисну и лепо распоређену књигу у којој ће лако наћи све што јој затреба.

„Велики Српски Кувар“ је у укусним тврдим корицама увезан а цена му је 5 К.

Ко узме два примерка добија трећи бадава.

ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРА УЧИТЕЉСКОГ Д. Д. „НАТОШЕВИЋ“

У НОВОМ САДУ. — Налази се у ћурчијској улици број 26.

92 4—20

Основ. 1891.

СТАКЛАРСКА и ПОРЦУЛАНСКА РАДЊА

ТОШЕ АЛАБУРИЋА

У НОВОМ САДУ, — ћурчијска улица број 12.

Препоручује своје богато стовариште **стакларске и порцуланске робе, као и кућевног посуђа** сваке врсте, **са врло умереном ценом,** брзом и тачном послугом.

Сервиза за ручавање, за тај, за кафу, за умивање, сервиза се свецима и са песницима. Висућих и асталских (Majolika) лампи. — Велики избор разних финих сервиза и разне друга робе за поклоне. — Свете иконе на платну.

Даље: **велики избор разноврсних виљушака и ножева** (Esszeug).

Препоручује своју добро уређену **стакларску радионицу** за урезивање стакла, **оквира за свете иконе и за слике** сваке величине и т. д. у **великом избору.**

552 15-52

СТ. ХОРОШКО

тапетар и декоратер

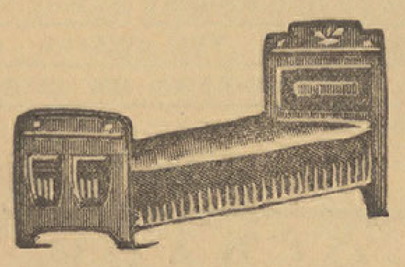

НОВИ САД

Житна пијаца број 18.

УПАЖЊУ!

Част ми је овим п. н. п. Н. Сада и околине, до повољног знања ставити, да сам

своју тапетарску и декоратерску радњу

преместио од I. децембра п. рим. к. на Житну Пијацу, преко пута од Бр. Кенигштетлера у кућу бр. 18.

где ћу своје стовариште разноврсног намештаја на углед публици моћи боље изложити, стога учтиво позивам п. н. п. публику да ме својом посетом удостоји, и да се увери о каквоћи и јефтиним ценама које сам у стању чинити, **јефтиније негоико.** За што обилнију посету молим.

605 9-10

Стефановићева

КАВА

55 6—52

Дукати мали и велики (сеферини)

ОД ГОДИНЕ **1912.**

могу се добити по врло повољној цени у

МЕЊАЧНИЦИ ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У НОВОМ САДУ

и у филијали Централног Кредитног Завода д. д. у Сенти.

Исто тако купујемо по врло повољној цени старе бушене и небушене дукате.

„СРПСКО БРАТСТВО“ ЗАГРЕБ Илица бр. 7.

Прима за редовне чланове здраве Србе и Српкиње из Аустроугарске монархије, између 18. и 55. године: **у велико коло** са **2000 круна, у средње коло** са **1000 круна,** те **у мало коло** са **500 круна посмртнине. Ко хоће,** да му се за упис пошаљу **тисканице,** нека пошаље **заједно све пристојбе,** које се враћају ако уписник не буде примљен. 1.) **Уписнину од К, 5·—** једном за увијек и за свако коло. 2.) **Чланарину** по **К. 4·—** за уписнике до 45. године; по К. 5·— за уписнике од 45. до 50. године. а по К 6 за упуснике од 50 до 55. године, Чланарина се плаћа сваке године почетком јануара. 3.) **Мртвачину за један** (последњи) **смртни случај,** која износи у **увеликом колу:** од 18. до 45. године **К 4·—**, од 45. до 50. године **К 5,--**, а од 50. до 55. године **К 6; усредњем колу,** плаћа се од те мртвачине **половина, а у малом колу четвртина.** Редовни чланови свију кола од 18. до 45. године плаћају највише 300 смртних случајева, од 45. до 50. године 240, а од 50. до 55. године само 200. За опскрбљивање сирочади редовних чланова основан је **„Фонд за сирочад Српског Братства“**, у који теку сви прилози добротвора, (који у 5 година плате најмање 100 круна), подупирача, (који сваке године приложе бар 6 круна) и прилагача, (који прилажу по вољи.)

337 33-52

Све обавијести за уписивање и због ових прилога дају повјереници, а иначе **УПРАВА** „Српског Братства“ (Zagreb Ilica br. 7.)

ОНО ЈЕ ПРИЗНАТО, ДА У КУЋИ НАМЕШТАЈА

Л. МЕНРАТА И СИНА

У НОВОМ САДУ, Кошут Лајошева улица бр. 46—48.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР СВИЈУ НАМЕШТАЈА

у солидној изради и јефтиној цени добити се може.

531 17-52

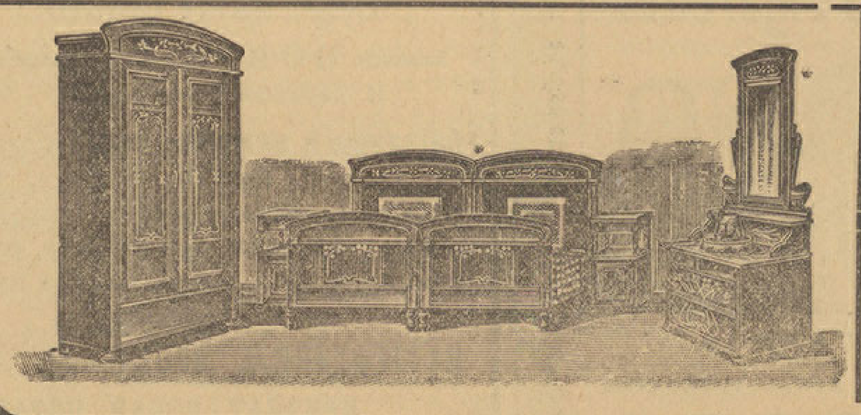

Велики избор у завесама, простирачима (тепиха), застирача за постеље и столове, мадраца, дечијих кола, слика и огледала.

Основана 1845. г. Телефон број 87.

У СВАКО ДОБА ИЗЛОЖБА ПОКУЋСТВА!

ПОЗИВ

на подпис деоница III. емисије

СРПСКЕ НАРОДНЕ БАНКЕ У САРАЈЕВУ.

У лепој Босни, у дивном главном граду Сарајеву, Српска Народна Банка издаје 2500 комада деоница III. емисије по 100 круна. Босна са гиганским кораком напредује и на привредном пољу, те се тако указала потреба да се овај, и досад лепо цветајући завод што више оснажи, неби ли свима садашњим захтевима у народу подпуно удовољити знао. На челу завода су најодабранији људи нашег народа, који са својим знањем и иметком свакако гарантују за напредак овог завода. Ја, дакле, као повереник овог завода, позивам сваког, најпре сваког Србина, којем опстанак овог завода на срцу лежи и хоће да нашој браћи Босанцима помогне остварити њихову намеру у корист свију нас, нека по могућству што више ових деоница упише не само општег, него и свог најбољег интереса ради, јер лепшим плодом српски капитал не може уродити.

Дакле, сваки који са нашом браћом Босанцима хоће једним путем, нека се одазове овом позиву.

Даљи извештај даје засебан оглас и долепотписани повереник завода.

У **Бачфелдварцу**, фебруара месеца 1912. године.

БОШКО ПОПОВИЋ
општински бележник ·
повереник Српске Народне Банке
у Сарајеву.

137 2-2

---

†

Јавна захвала.

Поводом смрти нашег доброг, непрежаљеног сина, односно доброг брата

Милана Поповића,

богослова IV. године,

изјављујемо нашу велику благодарност на изјављеном саучешћу: Високопреосвећеном Господину Епископу Митрофану *Шевићу*, високопречасној господи: Љубомиру *Купусаревићу*, окр. протопрезвитеру сомборском, Велимиру *Недељковићу*, окр. протопрезвитеру будимском, дру Викентију *Вујићу*, протосинђелу, управитељу богословског семинара, Миливоју *Милошевићу*, протојереју шидском, дру Максимилијану *Хајдину*, архиђакону, пречасној господи професорима дру Димитрију *Стефановићу* и Николи *Ђурићу*, високоблагородној господи дру Милану пл. *Максимовићу* од Јовановца, Васи *Пушибрку*, краљ. надуправитељу. Хвала и нашим кумовима дру Томи *Сечењију*, великом солгабирову жабаљском, и дру Жигмонду *Турском*, адвокату, и свим осталим сродницима, пријатељима и познаницима. Хвала нека је пречасној господи свештеницима: протојереју и професору богословије Јовану *Живковићу*, протођакону и професору дру Иринеју *Ћирићу*, Милошу *Рајићу*, пароху сивачком, Милану *Боберићу* кулском, Ђорђу *Павковићу*, сомборском, Станку *Прошићу*, брестовачком, Слободану *Увалићу*, срп.-милетићком, Ђури *Поповом* лалићком и ђакону Стевану *Купусаревићу* сомборском. А не мање хвала настојатељу св. обитељи Бођанске г. Викентију *Ђаковићу*, и јеромонаху *Гедеону* на чинодејству; хвала велика његовим друговима богословима IV. године, који нашег милог покојника величанствено са свештенством опојаше и до вечне куће однеше и испратише. Хвала сабрату Јовану *Вујином*, који се у св. храму са утешним речима од покојника нам милог опростио; посебна хвала врлом добром другу покојника г. Милутину *Петровићу*, богослову IV. године, који се у име свих другова од непрежаљеног нам покојника и њиховог друга врло дирљиво на гробу опростио. Хвала свима, који на одар покојника венце положише, на име: г. г. богословима IV. године, шогору Александру *Коњовићу*, умиров. учитељу, шогору дру Милутину *Мајинском*, лечнику, брату Петру *Коњовићу*, званичнику, и месној црквеној општини. Посебна још хвала на изјављеном саучешћу: месној црквеној скупштини (општини), Српској Женској Задрузи и Срп. учитељском збору, као и мојој сестри Љубици *Топалов* рођ. Поповић, која је нашег сина у болести послуживала. Напослетку нека је велика хвала и свима, који нам милог покојника испратише и последњу почаст указаше.

У **Стапару**, 15. фебруара 1912. године.

У име целе родбине:
ожалошћени **Милисав Поповић**, парох, отац,
Даринка Поповић, рођ. **Мајинска**, мати.

142 1—1

ТВОРНИЦА ТОРОЊСКИХ САТОВА и ЛИВНИЦА ЗВОНА

ПАЈЕ Ђ. ПАНТЕЛИЋА

У ЗЕМУНУ

ОСНОВАНА 1854.

1896. На будимпештанској миленијској изложби са великом медаљом одликована.

Мањим општинама даје уз отплату на више година.

Израђује торињске сатове најновијег модерног сопственог система, са слободном кретајућом шетаљком и штифтенганг са челичним једеком (Drahtseil). Лије нова и прелива стара звона, по најновијем систему хармонично удешава, са гвозденом покретном круном. Израђује козе за звона од кованог гвожђа.

Под гарантијом за тачну и солидну израду.

1900. год. посетио париску светску изложбу ради проучавања исте струке.

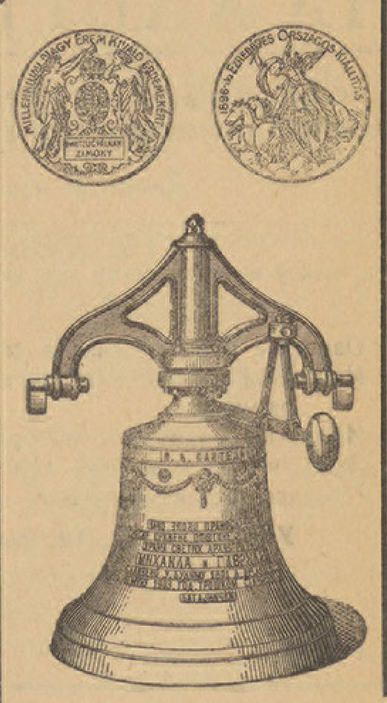

68 5—52

Извоз готових кола у све бал. државе. | **Лондон 1908. Златна колајна.**

ПРВА ЈУЖНО-УГАРСКА ФАБРИКА КОЛА

МАТИЈЕ РАЈХА и КАРЛА ЛЕБХЕРЦА

- - - - У НОВОМ САДУ. - - - -

!

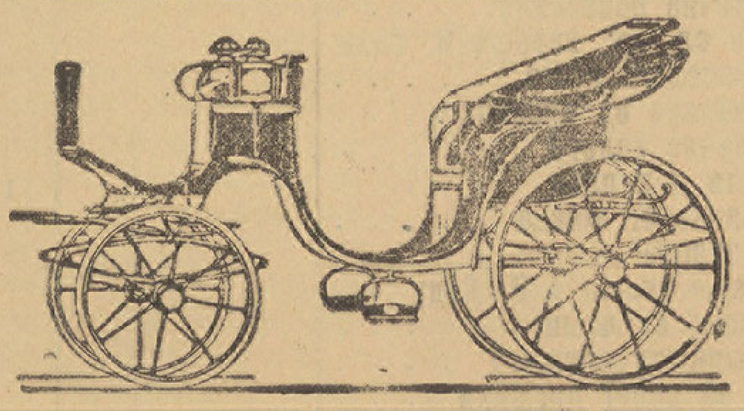

!

Највеће стовариште најразличитијих, најмодернијих кола од најједноставније до најелегантније израде по најјефтинијим ценама. Признато солидна творевина. — Илустровани ценовници бесплатно и франкирано. Стара се кола оправљају најбрижљивије или се на жељу и грампе. 190 46-52

ПОЗИВ

на упис деоница друге емисије Српске Трговинске Банке д. д. у Брчком ради повишења друштвене главнице од К 150.000·— на К 300.000·—.

Управни Одбор Српске Трговинске Банке извршујући одлуку 5. редовне главне скупштине, а одобрењем високог ц. кр. Заједничког Министарства финанција позива г. г. дионичаре, а уколико се они неби хтјели да користе својим пречим правом, и недионичаре на упис нових 1500 комада дионица II-ге емисије по К 100·— номинале, које ће гласити на име.

Течај субскрипције одређен је за деоничаре К 105·— и то из тога разлога, да би им се дала прилика, да своје деоничарско право потпуно искористе, а за недионичаре К 120·—. Вишак од К 5·— респективе К 20·— иде у корист резервног фонда. Поред овога још од обојих наплатиће се по К 1·— од сваке уписане дионице, на име трошкова око издавања акција друге емисије.

Номинални износ дионице од К 100·— има се овако уплатити: 20% одмах при упису заједно са приносом од К 5·— за старе, односно К 20·— за нове дионичаре и К 1·— за трошкове. Остатак од К 80·— има се уплатити најдаље до 1. маја 1912. год.

При упису дионица издаваће се уписницима писмена потврда са потписом друштвене фирме. Кад се потпуно уплате дионице — а то је до 1. маја 1912. издаће се у замјену за потврду сталне дионице II-ге емисије, које ће гласити на К 100·— номинале.

УПИС И УПЛАТУ ВРШИЋЕ:

У Брчком наш завод.
У Броду н. С. Српска Кредитна Банка д. д.
У Будимпешти филијала Српске Банке д. д.
У Загребу Српска Банка д. д.
У Босни и Херцеговини сви српски новчани заводи и филијале Земаљске Банке.

Брчко, 1. марта 1912.

Српска Трговинска Банка д. д.
у Брчком.

144 (1—2)

ЦЕНТРАЛНИ КРЕДИТНИ ЗАВОД ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО У НОВОМ САДУ.

ПОЗИВ
НА XXI. РЕДОВНУ ГЛАВНУ СКУПШТИНУ

У смислу §. 19. друштвених правила позивају се овим г. г. деоничари на XXI. редовну главну скупштину Централног Кредитног Завода деоничарског друштва, која ће се одржати у суботу 9. марта 1912. по нов. кал. у 9 сахата пре подне у заводским просторијама.

Деонице за ову скупштину треба депоновати на благајници нашег завода.*)

*) § 24. друштвених правила гласи: у главној скупштини имају право гласања лично или по опуномоћеницима они деоничари, који своје деонице 8 дана пред главну скупштину депонирају на оном месту, где управа предходно нареди.

ДНЕВНИ РЕД:

1. Оверење чланова главне скупштине и закључак о правилном саставу исте.
2. Извештај управе о друштвеном пословању и поднашање биланције и закључних рачуна.
3. Извештај надзорног одбора.
4. Закључак о издавању разрешнице управи и надзорном одбору.
5. Предлог управе о подели чистог добитка.
6. Предлог управе за преиначење (§§ 4. 6. 11. 27. 28. 29. 31. 33. 34. 35. 37. 42. 43 50.) друштвених правила.
7. Предлог управе за промену мировинске уредбе.
8. Избор седам чланова управе.
9. Избор надзорног одбора.
10. Избор тројице чланова главне скупштине за оверење скупштинског записника.

У **Новом Саду**, 12. фебруара 1912.

УПРАВА ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА.

XXI. ПОСЛОВНА ГОДИНА.

БИЛАНЦИЈА ОД 31. ДЕЦЕМБРА 1911.

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

АКТИВА	К	п	К	п
Благајница			480.513	05
Менице:				
Стање 31. дец. 1911. К 4,980.187·07				
рееконт „ 959.494·38	4,020.692	69		
инкасо менице	17.895	87	4,038.588	56
Хипотекарни зајмови	4,989.524	58		
цедирани	697.050	88	4,292.473	70
Реалкредити			104.033	—
Зајмови на личне обвезнице			289.026	72
Зајам комуне сл. кр. вароши Н. Сада			404.046	10
Зајмови на недељне улоге			7.054	—
Зајмови на папире од вредности			47.993	—
Зајмови на ручне залоге			49.353	49
Валуте, ефекти и купони			1,527.924	80
Ефекти мировинског фонда			118.000	—
Кућа нашег завода			150.000	—
Обор за рађење свиња у Н. Саду			10.500	—
Зграде на нашој цигљани			32.000	—
Роба на стоваришту цигљане			62.781	30
Наша земља на новој цигљани			24.000	—
Дужници:				
са подлогом	140.670	—		
по текућим рачунима и наша потраживања код горњих завода	1,303.519	02	1,444.189	02
Инвентар:				
главног одељења и филијале у Сенти			14.000	—
			13,096.476	74

ПАСИВА	К	п	К	п
Деоничарска главница:				
2500 деоница по К 400·—			1,000.000	—
Резервни фонд			570.000	—
Остатак од спец. резервног фонда			600	—
Мировински фонд заводских чиновника и послужитеља			136.947	18
Улози			10,091.124	39
Купони наших деоница:				
неподигнута дивиденда			4.790	--
Веровници:				
по текућим рачунима			1,055.694	39
Транзиторне поште			55.590	07
Чист добитак			181.730	71
			13,096.476	74

РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА

ДУГУЈЕ — ПОТРАЖУЈЕ

РАСХОД	К	п	К	п
Плате			67.562	83
Станарина			6.500	—
Камате:				
на рееконтоване менице	42.078	49		
„ штедионичке улоге	423.853	52		
„ недељне улоге	3.023	49	468.955	50
Транзиторне камате			47.983	87
Порез:				
државни	17.457	84		
општински прирез	8.990	19		
друмарина	1.177	62		
пристојба обртничке коморе	337	35		
пристојба на земаљску болницу	667	58		
еквивалент	55	68	28.686	26
Доходарина:				
на камате од штедионичких улога	42.385	36		
на камате од недељних улога	302	36		
на камате по текућим рачунима	6.409	03	49.096	75
Трошкови:				
огрев, осветљење, огласи, пошт. и др.			16.477	49
Отпис од зграда			2.000	—
Отпис од инвентара			1.800	—
Отпис од сумњивих потраживања			20.650	49
Чист добитак			181.730	71
			891.443	90

ПРИХОД	К	п	К	п
Пренос добитка из 1910. године.			5.000	17
Кирија од наше куће:				
по одбитку трошкова			8.114	80
Камате:				
од есконтованих меница	334.261	43		
од реал кредита	2.793	90		
од нашег улаганог прометног капитала	20.114	59		
од зајмова на недељне улоге	420	43		
од зајмова на личне обвезнице	41.592	67		
од хипотекарних зајмова	260.125	12		
од зајмова на папире од вредности	4.648	64		
од зајмова на ручне залоге	5.448	47		
од наших ефеката	69.803	23		
по текућим рачунима	22.589	44	761.797	92
Добитак од мењачких послова			14.668	64
Добитак од наших разних подузећа			22.463	03
Банкпровизија			79.399	34
			891.443	90

У **Новом Саду**, 31. децембра 1911.

За књиговодство:
Душан Матић, подуправитељ.

ЧЛАНОВИ УПРАВЕ:

Н. Петровић, потпредседник. **Љуб. Стефановић**, председник. **Лаза Милошев**, управитељ. **А. Варађанин. Др. Милан А. Ћирић. Г. Плавшић. К. П. Миросављевић. М. Мијатовић.**

Са главним и споредним књигама сравњено и у реду нађено.

ЧЛАНОВИ НАДЗОРНОГ ОДБОРА:

Ђорђе Велић. Гл. Барусковић. Младен Максимовић.

Власник и издавалац: Деон. друштво Браник.

Парна штампарија д. д. Браника у Н. Саду.